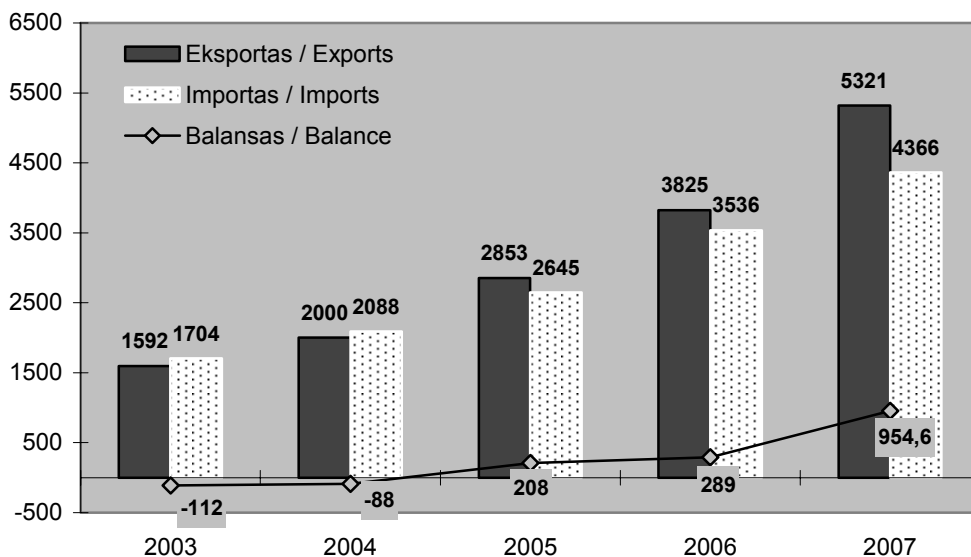

LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBA ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS
PER 2007 METŲ I–III KETVIRČIUS
LITHUANIAN FOREIGN TRADE OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS
IN THE I–III QUARTERS OF 2007

Audronė LASKAUSKIENĖ

Straipsnyje nagrinėjamos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir importo (pagal Specialiąją prekybos sistemą) tendencijos, remiantis Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis

Per 2007 metų I–III ketvirčius eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 5321 mln. Lt, palyginti su 2006 metų tuo pačiu laikotarpiu, 1,39 karto daugiau. Importas siekė 4366 mln. Lt, padidėjo 1,24 karto. Vertinant pagal Specialiąją prekybos sistemą, užsienio prekybos apyvarta, palyginti su 2006 metų I–III ketvirčiais, išaugo 30 proc. Prekybos balansas per 2006 ir 2007 metų I–III ketvirčius buvo teigiamas. 2007 metais jis siekė 955 mln. Lt, ir palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 666 mln. Lt didesnis.

1 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas, importas ir užsienio prekybos balansas per 2003–2007 metų I–III ketvirčius, mln. Lt

Figure 1. Exports, imports and foreign trade balance of agricultural and food products in the I–III quarters of 2003–2007, mill. Lt

Žemės ūkio ir maisto produktų prekyba pastaraisiais metais sudaro vis didesnę Lietuvos užsienio prekybos dalį. 2006 metais eksportas siekė 13,1 proc., o 2007-aisiais – 16,5 proc. Importo dalis 2006 metų I–III ketvirčiais sudarė 9,0 proc., o 2007-aisiais – 9,7 proc.

Padidėjo 21 iš 24 produktų grupių (analizuojant grupę KN 2 ženklų lygmeniu) eksportas. Per 2007 metų I–III ketvirčius tradiciškai daugiausia buvo eksportuota pieno ir pieno produktų – už 1046 mln. Lt, t. y. 1,48 karto (339 mln. Lt) daugiau nei per 2006 metų tą patį laikotarpį. Minėtų produktų eksportas per 2007 metų I–III ketvirčius sudarė 20,6 proc. viso žemės ūkio maisto produktų eksporto (2 pav.). 25 proc. pieno produktų eksportuota į Rusiją, 20 proc. – į Vokietiją, 12 proc. – į Italiją.

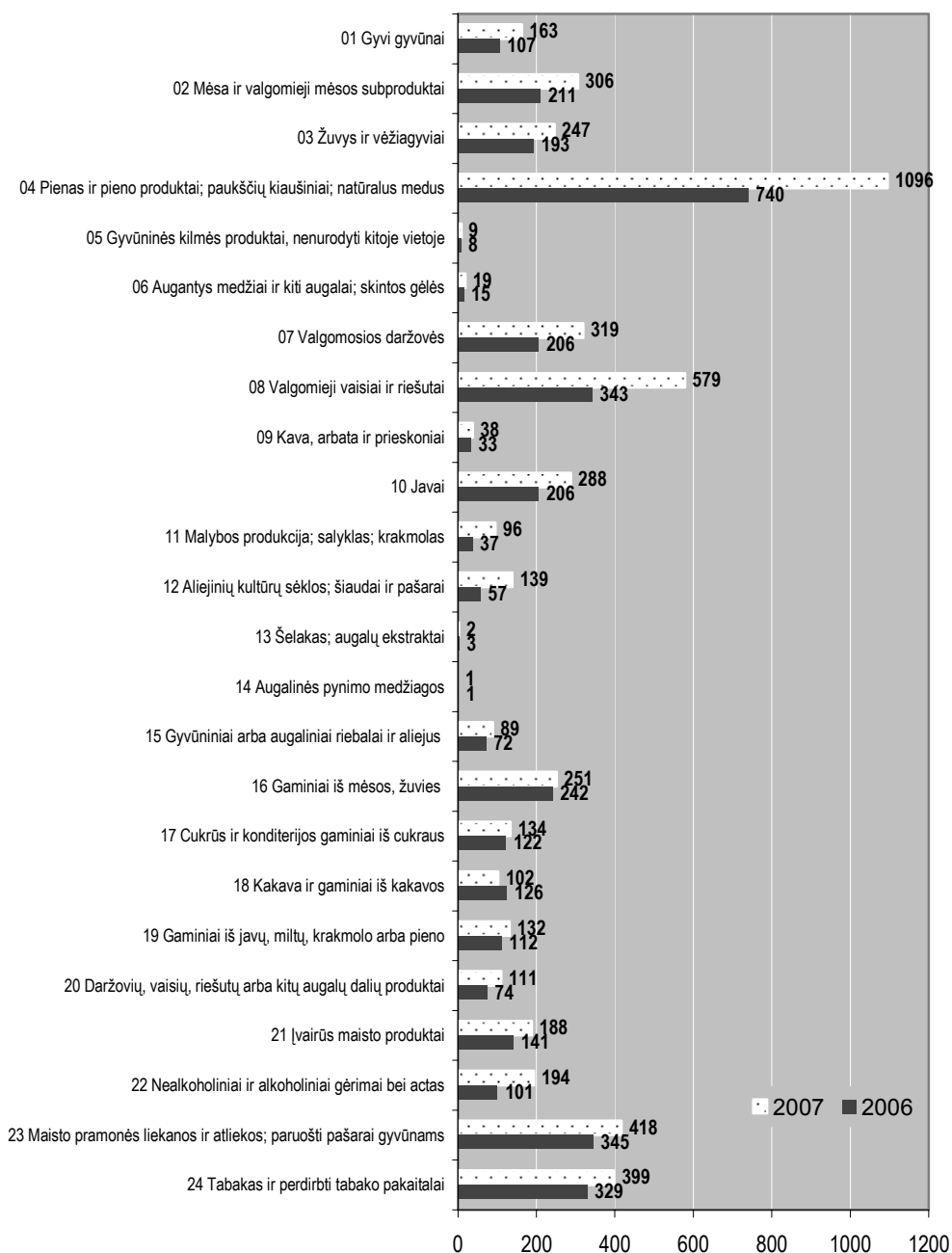
Antroje vietoje pagal eksporto apimtį per 2007 metų I–III ketvirčius yra valgomųjų vaisių ir riešutų eksportas (579 mln. Lt, 10,9 proc.). 45 proc. jo sudaro obuoliai, 12,4 proc. – mėlynės, 5,0 proc. – riešutai (pistacijos). 65 proc. valgomųjų vaisių ir riešutų eksporto teko Rusijai. Į Rusiją eksportuota 92 proc. (237 mln. Lt) visų eksportuotų obuolių. Palyginti su 2006-aisiais, obuolių į Rusiją eksportuota 1,8 karto daugiau (2006 m. I–III ketv., palyginti su 2005 m. tuo pačiu laikotarpiu – 33,7 karto).

Trečioje vietoje pagal eksporto apimtį yra maisto pramonės liekanos ir pašarai gyvūnams (418 mln. Lt, 7,8 proc.). 72 proc. šios grupės produktų sudarė kačių ir šunų ėdalas, kurio išvežta 69 tūkst. t už 302 mln. Lt.

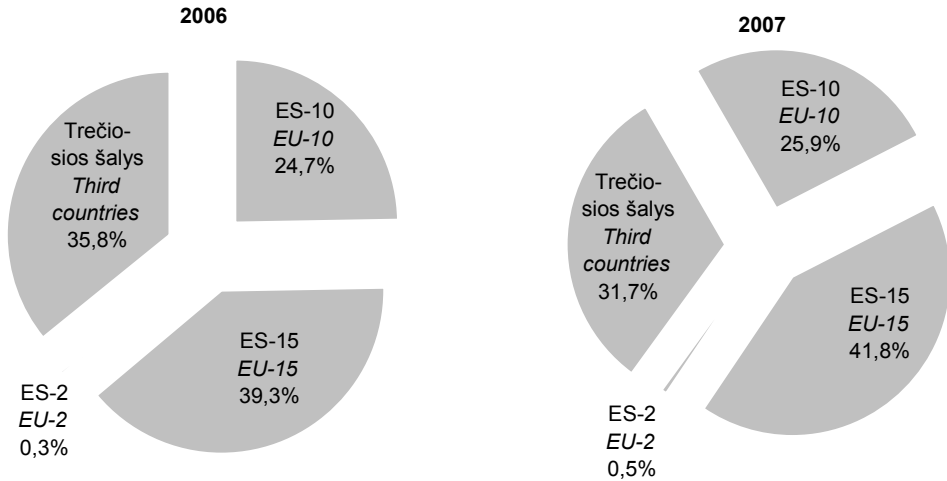
Didelę eksporto dalį sudarė cigarečių ir kitų tabako gaminių (399 mln. Lt, 7,5 proc. visų eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų), daržovių (319 mln. Lt, 6,0 proc.) eksportas. Mėsos eksportuota už 306 mln. Lt (5,8 proc.), javų – už 288 mln. Lt (5,4 proc.), gaminių iš mėsos ir žuvies – už 251 mln. Lt (4,7 proc.), žuvų ir vėžiagyvių – už 247 mln. Lt (4,6 proc.). Per 2007 metų I–III ketvirčius minėtų produktų dalis sudarė apie 73 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto.

Iš keturių pagrindinių maisto produktų grupių (grupuota KN 2 ženklų lygmeniu) per 2007 metų I–III ketvirčius daugiausia buvo eksportuota paruoštų maisto produktų, gėrimų ir tabako gaminių (KN 16–24) – už 1929 mln. Lt (36,3 proc.). Antroje vietoje – gyvų gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų grupės prekės (KN 01–05) – už 1812 mln. Lt (34 proc.), trečioje – augaliniai produktai (KN 06–14) – už 1490 mln. Lt (28 proc.), paskutinėje – aliejus ir riebalai (KN 15) – už 89 mln. Lt (1,7 proc.).

Per nagrinėjamą laikotarpį pasikeitė šalių grupavimas, nes 2007 m. sausio 1 d. į ES įstojus Bulgarijai ir Rumunijai, išaugo ES narių skaičius. Naujausios narės išskirtos į ES-2 grupę. Lietuvos prekyba su šiomis šalimis žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybai įtakos beveik neturėjo. Žemės ūkio ir maisto produktų 2007 metų I–III ketvirčių eksporto į keturias šalių grupes analizė parodė, kad, palyginti su 2006 metų tuo pačiu laikotarpiu, eksportas į ES šalis senbuves (ES-15) padidėjo 2,5 procentinio punkto, siekė 2226 mln. Lt, į naujasias ES šalis (ES-10) – 1,2 procentinio punkto, 1381 mln. Lt, o į trečiąsias šalis sumažėjo 4,1 procentinio punkto, siekė 1688 mln. Lt (3 pav.). Eksportas į naujai įstojusias šalis (ES-2) sudarė 27 mln. Lt.

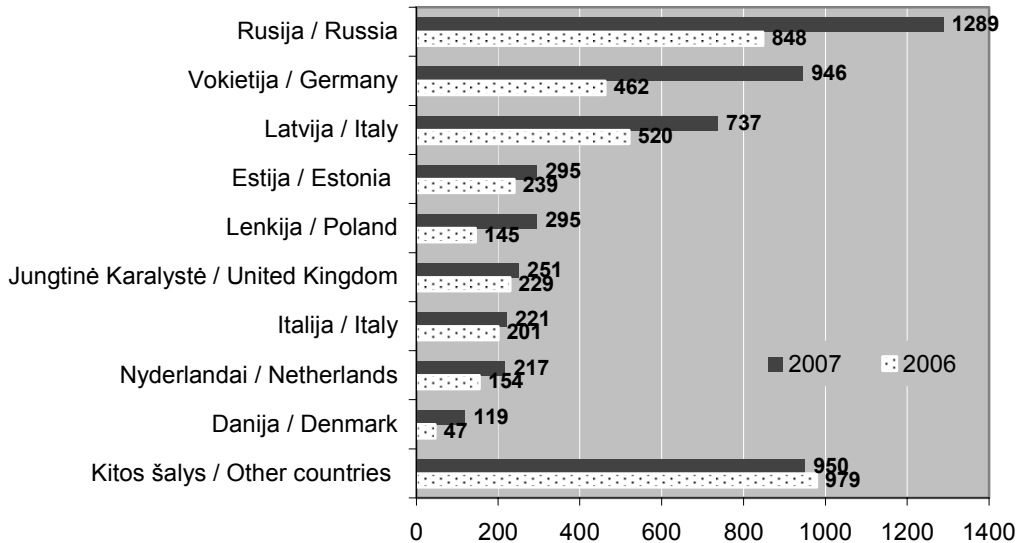

2 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas per 2006 ir 2007 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
Figure 2. Exports of agricultural and food products in the I–III quarters of 2006 and 2007, mill. Lt

3 pav. Žemės ūkio maisto produktų eksporto struktūra pagal šalių grupes per 2006 ir 2007 metų I–III ketvirčius
Figure 3. Structure of exports of agricultural and food products by country group in the I–III quarters of 2006 and 2007

Per 2007 metų I–III ketvirčius daugiausia žemės ūkio ir maisto produktų buvo eksportuota į Rusiją, Vokietiją, Latviją, Estiją, Lenkiją, Jungtinę Karalystę, Italiją.

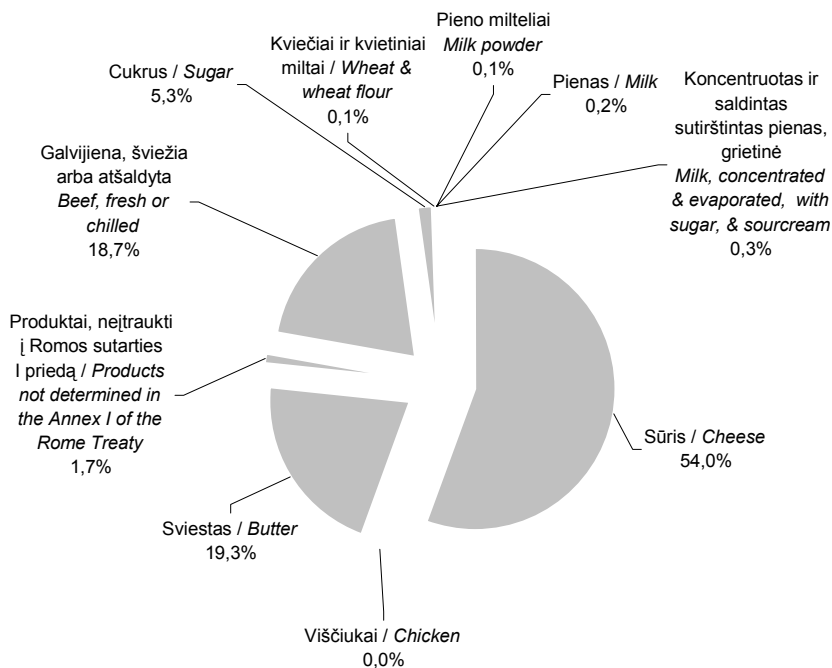

4 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pagal šalis per 2006 ir 2007 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
Figure 4. Exports of agricultural and food products by country in the I–III quarters of 2006 and 2007, mill. Lt

Sparčiai augo eksportas į Rusiją. Palyginti su 2006 metų tuo pačiu laikotarpiu, eksportuota 1,5 karto daugiau už 1289 mln. Lt – 24 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Daugiausia eksportuota obuolių – už 237 mln. Lt (19 proc. visų eksportuotų į Rusiją žemės ūkio ir maisto produktų), sūrių ir varškės – už 243 mln. Lt (sūrių – už 211 mln. Lt, varškės – už 31 mln. Lt). Trečioje vietoje pagal eksporto į minėtą šalį apimtis yra šviežių ir šaldytų daržovių grupės produktai (KN 0709). 45 proc. šios grupės eksporto sudaro pievagrybiai, jų buvo eksportuota už 41 mln. Lt, 35 proc. – paprikos, jų eksportuota už 33 mln. Lt. 5 kartus išaugo vyno iš šviežių vynuogių eksportas, jo išvežta už 73 mln. Lt – 5,6 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į Rusiją.

Eksportas į Vokietiją, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, padidėjo 2 kartus, sudarė 18 proc. visų eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų. 28 proc. eksporto į Vokietiją sudarė cigarečių eksportas (259 mln. Lt), antroje vietoje – nekoncentruotas pienas ir grietinė (122 mln. Lt, 13 proc.), trečioje – kačių ir šunų ėdalas (69 mln. Lt, 7,3 proc.).

Į Latviją žemės ūkio ir maisto produktų išvežta už 737 mln. Lt, tai sudarė 13,8 proc. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. 3 kartus padidėjo cigarečių eksportas (107 mln. Lt), antroje vietoje – cukrus (38 mln. Lt), trečioje – maisto produktai, nenurodyti kitoje vietoje (37 mln. Lt).

5 pav. Kompensacijų, išmokėtų už eksportą į trečiąsias šalis, struktūra per 2007 metų I–III ketvirčius
Figure 5. Structure of compensations paid for the exports into third countries in the I–III quarters of 2007

Eksportas į Rusiją, Vokietiją ir Latviją sudarė 56 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto.

Per 2007 metų I–III ketvirčius buvo išmokėta 83,7 mln. Lt eksporto į trečiašias šalis kompensacijų. Sūrių daugiausia eksportuota į Rusiją, sviesto – į Saudo Arabiją, jautienos – į Rusiją.

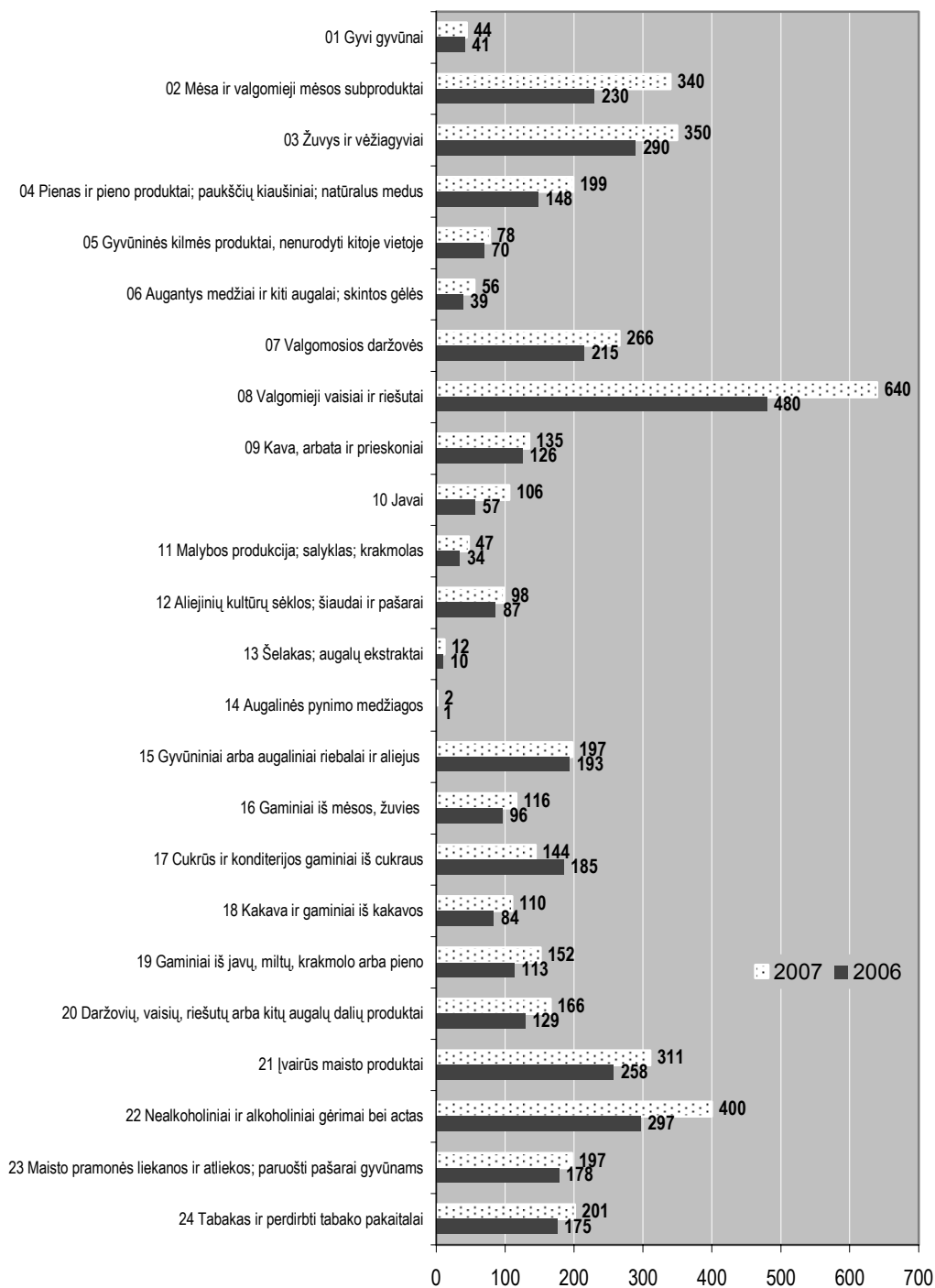
Iš visų 24 produktų grupių (pagal KN 2 ženklus) sumažėjo tik cukraus (beveik 1,3 karto, 41 mln. Lt) importas. Per 2007 metų I–III ketvirčius, kaip ir per 2006-ųjų metų atitinkamą laikotarpį, daugiausia buvo importuota valgomųjų vaisių ir riešutų (640 mln. Lt, 15 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo), nealkoholinių gėrimų (400 mln. Lt, 9,2 proc.), žuvų (350 mln. Lt, 8,0 proc.), mėsos ir subproduktų (340 mln. Lt, 7,8 proc.), įvairių maisto produktų (21 KN grupės, 311 mln. Lt, 7,1 proc.). 35 proc. valgomųjų vaisių ir riešutų importo sudarė importas iš Lenkijos (224 mln. Lt), 12 proc. – iš Nyderlandų (76 mln. Lt), 8,2 proc. – iš Italijos (52 mln. Lt), 7,4 proc. – iš Ispanijos (48 mln. Lt). Nealkoholinių gėrimų daugiausia įvežta iš Latvijos (73 mln. Lt, 18 proc.), Estijos (62 mln. Lt, 16 proc.), Lenkijos (50 mln. Lt, 13proc.). Žuvų daugiausia importuota iš Kazachstano (41 mln. Lt, 11,6 proc. viso žuvų importo į Lietuvą), Rusijos (33 mln. Lt, atitinkamai 9,3 proc.), Vokietijos (28 mln. Lt, 8,1 proc.), Švedijos (už 28 mln. Lt, 8,0 proc.). Minėtu laikotarpiu 14 kartų padidėjo miežių importas. Iš Vokietijos, Suomijos, Švedijos, Latvijos buvo importuota 52 tūkst. t miežių už 35 mln. Lt.

Iš keturių *pagrindinių maisto produktų grupių* per 2007 metų I–III ketvirčius daugiausia buvo importuota paruoštų maisto produktų, gėrimų ir tabako (KN 16–24) – 1,2 karto daugiau, siekė 1797 mln. Lt, arba 41 proc. viso žemės ir maisto produktų importo. Antroje vietoje – augalinių produktų (KN 06–14) importas (išaugo 1,3 karto, sudarė 1440 mln. Lt, atitinkamai 33 proc.), trečioje – gyvū gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų grupės prekių (KN 01–05) importas (1,3 karto, 932 mln. Lt, 21 proc.), ketvirtoje – riebalų ir aliejaus grupės produktų (KN 15) importas (197 mln. Lt, 5 proc.).

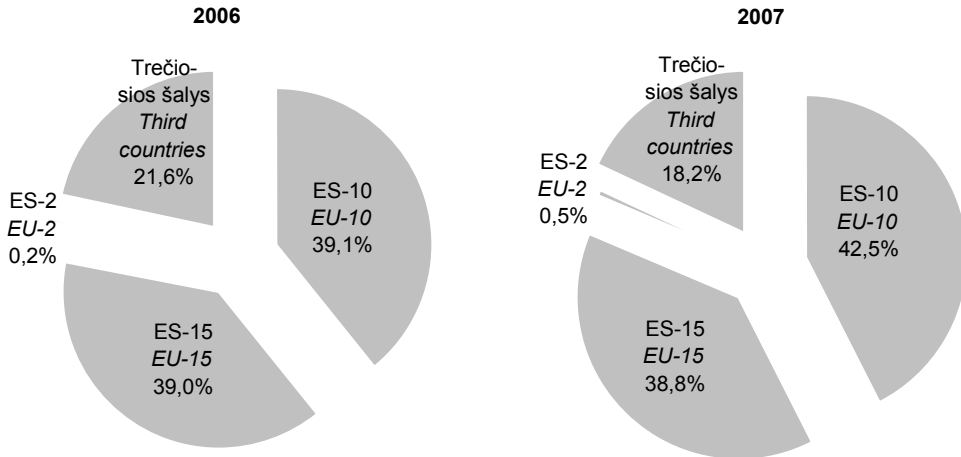
Importo iš *ES šalių* senbuvių (ES-15) dalis beveik nepasikeitė ir sudarė 39 proc. viso importo, tačiau, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, vertė padidėjo 1,2 karto siekė 1696 mln. Lt). 3,4 procentinio punkto išaugo ES-10 šalių dalis, iš jų įvežta produktų už 1856 mln. Lt, arba 1,3 karto daugiau. 3,4 procentinio punkto sumažėjo importas iš trečiųjų šalių – importuota už 793 mln. Lt, iš naujai įstojusių šalių (ES-2) – 22 mln. Lt.

Per 2007 metų I–III ketvirčius daugiausia produktų įvežta iš Lenkijos, Latvijos, Vokietijos, Nyderlandų, Estijos, Danijos. Importas iš šių šalių sudarė 62 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo.

Importas iš Lenkijos minėtu laikotarpiu siekė 978 mln. Lt ir sudarė 22 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo, palyginti su 2006 metų I–III ketvirčiais, išaugo 1,3 karto. Iš Lenkijos daugiausia buvo importuota obuolių – 146 tūkst. t už 185 mln. Lt (palyginti su atitinkamu 2006 m. laikotarpiu, 1,7 karto daugiau), 23 tūkst. t kiaulienos (1,7 karto daugiau) už 118 mln. Lt, 8,8 tūkst. t paukštienos už 42 mln. Lt (2,3 karto daugiau), mėsos gaminių ir dešrų už 35 mln. Lt, cukraus už 35 mln. Lt, mineralinių ir gazuotų vandenių su cukrumi ar saldikliais už 33 mln. Lt.

6 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas per 2006 ir 2007 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
Figure 6. Imports of agricultural and food products in the I–III quarters of 2006 and 2007, mill. Lt

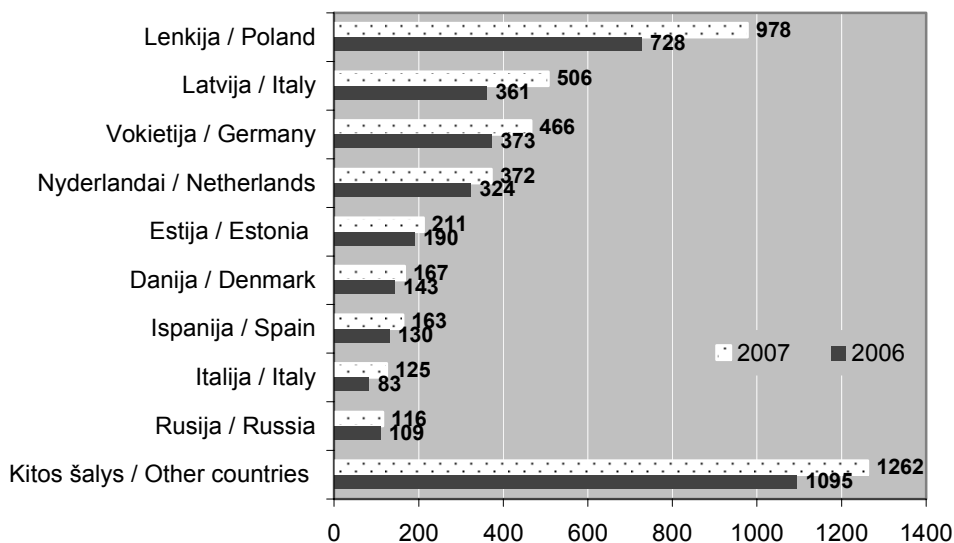
7 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importo struktūra pagal šalių grupes per 2006 ir 2007 metų I–III ketvirčius

Figure 7. Structure of imports of agricultural and food products by country group in the I–III quarters of 2006 and 2007

Importas iš Latvijos siekė 506 mln. Lt ir sudarė 11,6 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo. Daugiausia iš Latvijos buvo įvežta nekoncentruoto pieno ir grietinėlės – 104 tūkst. t už 100 mln. Lt, tai sudarė 20 proc. viso importo iš Latvijos. Antroje vietoje – tabako gaminių ir cigarečių importas (įvežta 5,5 karto daugiau) už 47 mln. Lt, tai sudarė 9,4 proc. viso importo iš Latvijos. Trečioje vietoje – duona, pyrago gaminiai, kurių įvežta 7 tūkst. t už 24 mln. Lt (7 proc.). Mineralinių ir gazuotų vandenų su cukrumi ar saldikliais įvežta už 20 mln. Lt (4,0 proc.), kviečių ir meslino – už 17 mln. Lt (3,5 proc.).

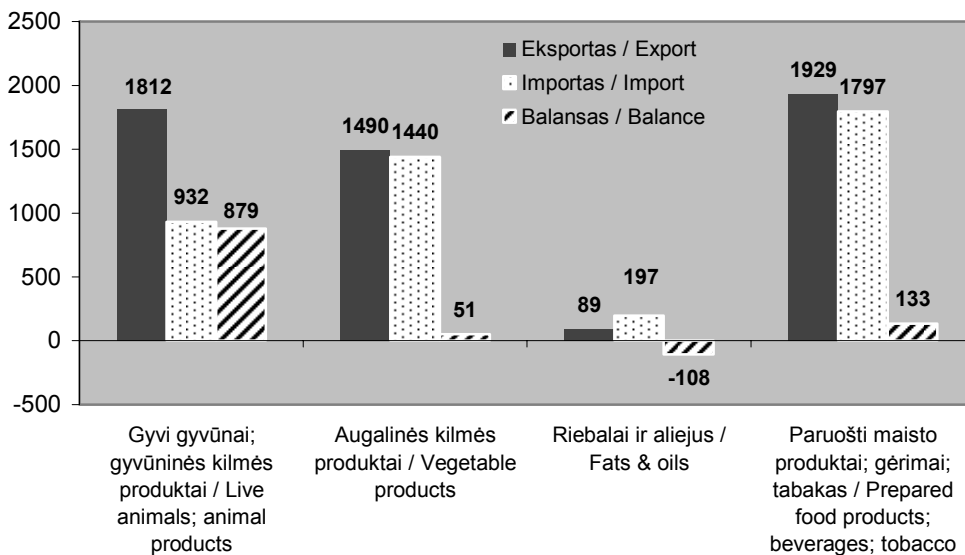
Trečioje vietoje pagal importo apimtį buvo Vokietija. Importas iš jos siekė 466 mln. Lt, tai sudarė 10,7 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo į Lietuvą. Palyginti su 2006 metų I–III ketvirčiais, importas iš Vokietijos išaugo 1,2 karto. Daugiausia buvo įvežta kavos (už 30 mln. Lt), maisto produktų, nenurodytų kitoje vietoje (KN 2106, už 28 mln. Lt), gyvūninių produktų, netinkamų žmonių maistui (už 28 mln. Lt), bananų (už 24 mln. Lt).

Prekybos pagal pagrindines produktų grupes analizė parodė, kad teigiamas buvo prekybos gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktais (KN 01–05), paruoštais maisto produktais, gėrimais ir tabako gaminiiais (KN 16–24) balansas (9 pav.). Palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, prekybos riebalais ir aliejumi (KN 15) neigiamas balansas sumažėjo, o augalinės kilmės produktais (KN 06–14) tapo teigiamas.

8 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal šalis per 2006 ir 2007 metų I–III ketvirčius, mln. Lt

Figure 8. Structure of imports of agricultural and food products by country group in the I–III quarters of 2006 and 2007, mill. Lt

9 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų grupių užsienio prekybos balansas per 2007 metų I–III ketvirčius, mln. Lt

Figure 9. Balances of foreign trade of agricultural and food products in the I–III quarters of 2007, mill. Lt

2007 metų I–III ketvirčių užsienio prekybos apyvartos analizė pagal šalių grupes parodė, kad, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, 1,4 karto išaugo prekybos su naujosiomis ES šalimis (ES-10) ir ES šalimis senbuvėmis (ES-15) apyvarta, prekybos apyvarta su trečiosiomis šalimis padidėjo 1,2 karto. Daugiausia išaugo prekybos su naujai įstojusiomis į ES šalimis (ES-2) apyvarta – 2,8 karto, tačiau ji sudarė tik 48,9 mln. Lt.

Didžiausia apyvarta buvo prekiaujant su Vokietija (1411 mln. Lt), Rusija (1405 mln. Lt), Lenkija (1273 mln. Lt), Latvija (1243 mln. Lt). Didžiausi prekybos perviršiai buvo prekiaujant su Rusija (1174 mln. Lt), Vokietija (480 mln. Lt), Latvija (230 mln. Lt), Jungtine Karalyste (207 mln. Lt), Italija (97 mln. Lt), Estija (84 mln. Lt), didžiausias deficitas – prekyboje su Lenkija (-688 mln. Lt).

Summary

The value of agricultural and food products exported during the I–III quarters of 2007 amounted to 5320.6 mill. Lt and, compared to the same period of 2006, went up by 1.39 times. The imports reached 4366.0 mill. Lt and increased by 1.24 times. According to the Special Trade System, the Lithuanian foreign trade turnover increased by 31.6 per cent in comparison with the I–III quarters of 2006, and a positive balance amounted to 954.6 mill. Lt.

The largest amounts exported made up dairy products, fruits, animal feedingstuffs, tobacco products, meat, cereals, products made from meat and fish while fruits and nuts, non-alcoholic beverages, fish, meat, miscellaneous food products (CN code 21) was among the largest amounts imported. The exports into the EU countries made up 68 per cent of the total exports of agricultural and food products, and the imports from these countries accounted for 83 per cent of the total imports. Russia, Germany, Latvia, United Kingdom were the major countries of Lithuania's exports while the largest amounts imported were from Turkey, Netherlands, Spain, Ukraine. The largest turnover was in trade with Germany, Russia, Poland, Latvia.